

हलुदुस्तानी ँकेडेमी, पुस्तकालय
इलाहाबाद

वरुग सलुखा.....

पुस्तक सलुखा.....

क्रम सलुखा.....

२१५

بسم الغفور الرحيم

الحمد لله والمنة لله درين زمان بهاد وقت ان

کليات

جامع الکليات جناب مولوی ابو محمد عبد الغفور خان بہادر تخلص بہ نسلخ
و دیوٹی مجسٹریٹ و دیوٹی کلکٹر و سکرٹری مانک گنج و سپنری و سکرٹری و سپرہ
اکلو ورنما کہ لاسکول و اکس افیشیو مبر آف ملوچی و سپنری و افیسر انچارج
آف سب ٹریڈری و افیسر انچارج آف آبکاری و افیسر انچارج آف لاک پ
و حیرین آف دی روڈ و سس و پیارٹمنٹ و سب جبرار سب و دیوٹرین
مانک گنج ضلع ورنما کہ موسوم بہ نام تاریخی

پیشکش اخوان

بجس تصحیح و زیبا تطبیق

و مطبع گرامی نشینی نو کشتور مطبع بن مطبوع گردید

THE HINDUSTANI ACADEMY.

Name of Book.. کتابت نافع ..

Author... عبد الغفور صابان لاسم ..

Publisher... توتل نور پریس ..

Section No. 311-02/34 Library No. ۲۰ ..

Date of Receipt . . . . .

هو الغفور الرحيم

الحمد لله والمنته که درین زمان بهار اقامت ان

کلمات

جانب الکلمات جناب مولوی ابو محمد عبد الغفور خان بہاؤ بخش
ڈیوٹی مجسٹریٹ و ڈیوٹی کلکٹر و سکرٹری مانک گنج و سپنری و سکرٹری و سپر
انکلو و رنا کولر اسکول و آکس آفیشیو ممبر آف ملوچی و سپنری و آفیسر انچارج
آف سب ٹریٹری و آفیسر انچارج آف آبکاری و آفیسر انچارج آف لاک پ
و چیرمین آف دی روڈس و پیارٹمنٹ و سب جیٹار سب ڈیوٹیز
مانک گنج ضلع ڈہاکہ موسوم بہ نام تاریخی

پیشکش اخوان

بھسن تصحیح و زیبا تطبیق

درمطبع ناگرا میٹھی نو کشتور مطبع بن مطبوع گردید

فهرست نسخهای کلیات هذا

۱	مجموعه رباعیات فارسی موسوم به مرغوب دل -	۸۳۱ ۳۲
۲	سرایای سرایان شاه موسوم به شاهد عشق -	۸۱۱-۲ ۳۳
۳	دیوان اول موسوم به دفته بمبشال -	۸۱۱-۱ ۱۱۴
۴	دیوان دوم موسوم به اشعار نساخ -	۸۱۱-۱ ۱۱۴
۵	اردو ترجمه منظوم پندنامه حضرت شیخ فریدالدین عطار موسوم به خیمه فیض -	۸۱۱-۱ ۱۱۴
۶	بیاض اشعار فارسی موسوم به قند پارسی -	۸۳۱ ۱۵
۷	رساله در تحقیق زبان اردوی معالی موسوم به زبان ریخته -	۸۱۱-۹ ۳۴
۸	تذکره مقطعات اردو موسوم به قطعه منتخب -	۸۱۱-۸ ۱۹
۹	تذکره شعری اردو موسوم به سخن شعرا -	
۱۰	گنج تواریخ -	

تقریظ کلیات نسخ رختہ قلم محمد انوار حسین جہا تسلیم سہو

حمد و ثنائی مجید و حمد و سپاس و ستایش لائے و لائقہ کا نذر اور خالق کبریا ہے کہ جس نے اپنی قدرت کاملہ اور حکمت بالغہ سے پیچیدہ ہزار عالم پیدا کیا ہے۔ ادنیٰ نسبی ادنیٰ یہ اور کسی عزت جلیل و عظمت جلیل ہے کہ ہر ذی روح اسی کی طاعت و اطاعت میں محتسب و تہلیل ہے۔ تعین و سبب بزرگ میں رحمتیں اور سبب شکر۔ اسباب نعمت ان میں اعلا اور سبب جنتوں میں بالظہور سرور عالم احمد مجتبیٰ محمد مصطفیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام کا ہے کہ جن کو اکثر اپنے ناموں کے ساتھ فرقان حمید میں یاد کیا، خاتم خاتمہ نبوت کو آپ ہی کے خاتمہ سے فرین و مکمل فرمایا آپ ہی کا مرتبہ تقدم آیتہ قدسی لولاک لما خلقت الافلاک سے بڑا یا سبقت آل کرم افزون حوصلہ تحریر سے محدث اصحاب معظمہ زاید حد تقریر سے بہان سکوت عین گویائی ہے اور گویائی ہرزہ درانی۔ اس کے بعد بندہ کترین انام تسلیم سہو انوار حسین نام غیور کے کام میں مثل مجمع جی جلا تا ہے دوستوں کو نوید روح پرور سنا تا کہ کلیات لطیف سمات و ذخیرہ فیض آیات۔ من تصنیف لطیف و نظیف و تالیف تریف و تہنیت صحرا و حطانت۔ ماہ سپہر زراعت مصباح کا شانہ فصاحت مفتاح خزائن بلاغت۔ سیاح و اہلی سلاست سیاح صحرائی ستانت۔ نور و نور و علم۔ نور حدیثہ حکم۔ تیممہ بازوی ہمہ دانی ضمیر مفہوم خوش بانی۔ و بہا چہ کتاب نامک خیال خاتمہ صحیفہ رنگین متغالی۔ مرصع زبان مجمع بیان با شہرہ ہم انشنان نظم فقید البدل۔ کاشف اسرار معقول و واقف استار منقول۔ مولوی ابو محمد عبد الغفور خان بہادر سناسخ مطلع او وہ اخبار میں طبع ہوا ادنیٰ و اعلیٰ ہی اسخود اکابر کیلئے ہر خیال و شعور کی تبلیغ ہوا۔ کتاب ہے نیاز ہے تہریف سے مصنف مستغنی ہے توصیف سے۔ جس بشر کو کچھ بھی علم ہے راہ ہے خوبی کتاب و فضیلت مصنف سے آگاہ ہے جس کا ہند سفید سیاہ کرنا محض خنول ہے تکلیف دہی خاتمہ و آمہ لاحصول ہے جب کتاب پنا حال اپنے زبان سے فرمائے پھر کوئی دیوانہ ہے جو بیٹے بٹمائے قلم اوٹسائے۔ کون ہے جس کو یہ محبوب محبوب نہیں کون ہے جس کو سیر اس دریا ہی فیض کی مرغوب نہیں۔ اس کلیات میں و نلس کتاب میں اپنے اپنے محل میں الاجواب ہیں۔ تعریف

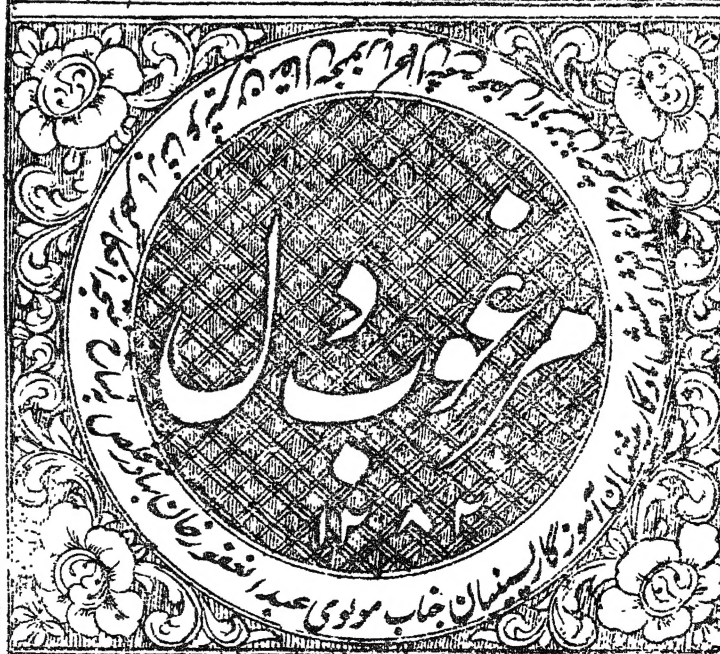
اس عشر کے برعشر اس مرتبہ بنجاوڑ ہے کہ قلم و زبان اداس عشر عشر میں عاجز ہے
 اگر عشر لکھوں ظاہر انداز مشربی ہے اور اگر عشر سمجھوں باطناً ہے ادبی ہے۔ ہر عشر
 مانند عشر مملو خوبی ہے بے تعداد ہرگز کو اس ذلہ کے حاصل زیب دہندہ خدا دادیہ یہ وہ
 وہ دہی کامل حیار ہے خیال دہنجی اس پر گزرتے برکتار ہے۔ اگر رقم صنوبر آس
 صد دلہ موتا البتہ انجمن سخن میں وہ گلہ ہونا۔ واقعی یہ مقام نہیں ہے وہ وہ زدن کا بلکہ
 نفس معنی میں محل ہے وہ انگشت بدندان گرفتار کا۔ المختصر حضرت نساخ مستثنای زبانی
 خوش گوئی میں یگانہ ہیں۔ علم کی آپ کے دم سے رونق و جلا ہے شاعری کی آپ کے نام سے
 نشو و نما ہے۔ کثرت نظم میں ڈٹنے بجائے ہیں۔ قلم و قلم میں کئے چلائے ہیں۔ صاحب تصنیف
 و تالیف میں متقدمین کے ہر و لہت ہیں۔ پاکیزگی زبان سبحان اللہ ناز کی خیال واہ واہ۔
 شمس الفاظ و صفائی بندش کے قربان اچھوتے مضامین کے صدر سے دین و ایمان شعر و سخن جلا
 محبوب کی ترکیبوں میں شوخی خوبون کے استعارے بلا اکیں کناے آفت حیرت خرابہ اکاش
 و احسان کہ یہ کتاب فیض عنوان۔ اسرع اوقات میں بات کی بات میں۔ کمال خوبی کے سا
 عمدہ اسلوبی کے ساتھ مثل جان قالب طبع میں آئی۔ مشتاقوں کو صورت و کما فی ہر
 اس مطبع فیض مطلع علم منبع عالم مرجع میں جو کتاب معنی میں تاباں ہوتی ہے اور صورت پر
 عفا کا جواب ہوتی ہے۔ لبون و صون خالق آسمان و زمین و بہ انعام عام حکیم حروف و لفظ
 جلوہ خیر گداز طبع دکھائی ہے رشید ائیان شاہ سخن کو لبھاتی ہے۔ اگر کتب مسطورہ مطبوعہ
 سابق و حال کا نام رقم میں آئے تو ایسے ہی دوسری کتاب فہرست کی تیار ہو جائے۔
 اب سخن بیانی سے منہ موڑنا ہوں طبع سے رشتہ جوڑتا ہوں۔ غفرہ۔ کلیات نساخ و الاط
 دیگر شہیرہ نساخ *

قطرہ تارِ رخ

کتاب ہمایون نساخ شاعر	چھپی جب یہ انفضال یزدان فساد
سین طبع کا ذکر تسلیم آیا	کہا ہننے چاہی بہت خوب نامور

مؤلف الغفر الرحيم
من اشعر المست

الحمد لله والمنه له منتخب رباعيات نساخ موسوم بنام تاریخی

بحسن تظیر و زیبا تحریر و تصحیح تمام و زمان مسرت انجام

طبع و نشری در شهر طبع و نشری در شهر طبع و نشری در شهر

بسم الله الرحمن الرحيم

رباعیات

رویت الکاف

شد روی دلم سیه بیا زمر
بخشنده هر گنه بیا زمر

یار بشده ام تبه بیا زمر
دردا که بخر گنه نکردم کار

وله

سراچه زنی بر در دیوار بیا
گر بگشایی و گر گشنگا بیا

گشای کجای بدر بیا بیا
محرورم مشور جوشش حجت عام

در صفت مکرر و وقایعیتین

اشک است روان دیده دریا ویا
این چو یک خشک سراچه یار ایا

از دشت دل که هست صحرای
از سوزش دل چه برنگار و خامه

در صفت مکرر و وقایعیتین

ولہ	
بوسے خوش وصل در شام ست مرا	نختم یا ورفلک بجام ست مرا
می نوشم و وراغ سحر از دل شویم	دلبر بر برو بادہ بجام ست مرا
ولہ	
آگاہ نمی ز درد و نہانی ما	وز موج آب اشک طوفانی ما
کردست سبک بخشیم قاتل ما را	نفساخ تفتیل گران جانی ما
روایت با سہ موصدہ	
شہ بخورہ بدیش بیت نمازم یا رب	بر باد شد این عمر در ازم یا رب
عفو مکنی و اگر سینا ہم ندہی	اے دای کجا روم چہ سازم یا رب
ولہ	
باشد کہ شود حصول مطلب مشب	وارستہ شوم ز دین و مذہب مشب
نفساخ چہ گویت کہ بردل نیست	حالی عجیب ز شور یا رب اشب
ولہ	
دردی اگر اود نمی نشیند چہ عجب	این خانه پاک را گزیند چہ عجب
از مهر و حیا بجال این عاشق زار	بیند چہ عجب و گرنہ بیند چہ عجب
ولہ	
بر بود دلم حسن کمال غنیمت	فرسودتم عشق جمال غنیمت
نفساخ لطافتش حکیرت اندخت	این داند سبب است کہ غافل غنیمت
ولہ	
از مسکن رنج عیش و عشرت مطلب	وز طالع خفته خواب رحمت مطلب
ناید بہ بوت براج شاہی آن عور	در چاہ حجمیم عیش جنبت مطلب

رویت با سے فارسی

در زیر پیر کند و یو از محسب
نافل ز زیر چرخ و خوار محسب
در خواب سفر غریب ز نمان میبشد
نساخ نگاہ از شبیا محسب

رویت تا سے قرشت و نعت

ای لعل گران بهای علیک اهلوت
ای گوهر با صفا علیک اهلوت
از مهر خودت بدل من مری زن
ای خاتم انبیا علیک اهلوت

وله

این عارض کلفام گل گلشن نشت
دین زلف سیاه سنبل گلشن نشت
بهر حفظه که گرم ناله و زبا دست
باشد دل من که بلبل گلشن نشت

وله

ای نور محترم جو رخت بر نورست
از مبلوه نور تو جهان معمورست
شد گرد و ریت آتش چشم خورشید
بهر سنگ ریت غیرت کوه طورست

وله

سودا الی آن چشم سیه کسیت که نیت
نساخ بزیر چرخ مانند کتان
آشفته خرقان و نگه کسیت که نیت
دل پاک ازان وی چو کسیت که نیت

وله

بار که سراج و تنایت هوسست
از بیهوده افتاده در پیش و دست
زج تو که خود گفت خدا سے برحق
لولا که لما خلقت الافلاک نیتست

در شقیبت امیر المومنین حضرت عثمان رضی اللہ عنہ

نساخ خلیفہ سوم عثمانست
او ماحی کفر و جامع قرآنست

داود است رسولش تهرن دی النور		اورونق اکیاسن الایمان است
وله		
زین گنبد و لپندیری می باید رفت	زین گلشن بے نظیری می باید رفت	از بستان دل چه بکشد خست
	زین خانه چونان گزیری می باید رفت	
در صفت ارماد		
در دهر بود باعث خست دولت	سر مایه آبرو و عزت دولت	
تدبیر مکن برای دولت قتلخ	حاصل نشود بغیر خست دولت	
در صفت ارماد و وزیران در است		
نه ناله آه مگری می بایست	نه پشیم دورا بهری می بایست	
از بربنجان که بنده سیم وزرانند	قتلخ بد ان سیم وزری می بایست	
وله		
چون آبرو او بدست شمشیر گرفت	ملک دل عشاق بتدبیر گرفت	
آئینه چو دید محو حیرت گردید	جیرانی با نقش تصویر گرفت	
وله		
ای طرز خواست که برین منوال است	هر نقش قدم بصورت مثال است	
هر خضر ربه که دید رفت ارترا	چون سبزه بزر قدست پامال است	
در تخریب		
اقلیم سخن که زیر فرمان من است	حقانی شیروان تناخوان من است	
نقش دل و طاس بود هر حرف من	این نامه بدست من باندان من است	
وله		
قتلخ نصیب است پیش من عزت	لطف شب وصل مایه و خواب حست	

از بستان دل

از بوسه آن دهن لب ما میسوزد | هر مریضی است عیال و نعمت

9

مملو ز لعلی عشق رنگ در انیشه است	فتل از بدهر عاشقی بیشینه است
بین جلوه آفتاب در شیشه است	این دلغ فراق در دل صاف نیست

九

این ناله امن که بے اثر افتاده است	یارب زبان هر شیر افتاده است
وین دل که بنغمه چاکه خون مانده	مانند سرشک از نظر افتاده است

二

استیلا کشیده ام برنج و راحت	سختی غم تبان بقدر طاقت
از سنگدلی این تبان کافر	برین شده حل معنی ثم قست

در گرمی شک گرم گریه با بگذاشت	در سردی آه سرد با بگذاشت
فستخ چه گوشت چه بر با بگذاشت	حوال غم فراق جانگاه میرس

<p> این قصه در دو نظم نبی باید گفت باغمیر چه حاجت است گفتن ز فراق </p>	<p> این حالت پرالم نبی باید گفت تسلیح بیار هم نبی باید گفت </p>
---	--

شد علاج تو ز گردش گردون است
بازت نهد روز وصال او دست

5

روین شاہ شلمہ

دین شربت مرگ خود شیدیم عیث	ستار نقبل که رسیدیم عیث
صد حیف سجاک و خون طلیدیم عیث	رفت چو خون ماگر بیاقتش را

--	--

نصرت و نصرت

روایت حبیب تازی

سپتم نصیباً بضعف و پیری محتاج	تیر غم دور دور اولم شد آماج
چون نپسندید گشت موی سروتن	شد قد خمیده ام گمان حلاج

روایت حبیب فارسی

ایدل بخیاں زلف خمد از سبج	برخت بر سوشانه زنهار پتج
سر رشته عقل و هوش از دست داد	برگزینم طره طرار پتج

روایت حامی خطی

در آرز و نگار بودم تا صبح	در خواش وصل یار بودم تا صبح
صبح آمد و نامد آن سه وعده خلان	نسل ام بانتظار بودم تا صبح

روایت خاکی معجمه

برگرد و اگر فلک بکام نساخ	در گیر و اگر جان کلام نساخ
پتج هست یقین بدان اگر نویسد	در زمره عاشقانت نام نساخ

وله

توشوخی و هر دو دیده کافوشوخ	پیشو و غمزه و نگار یک نشوخ
عشاق ترا بجان خریدار شدند	سے تیر پسند آید و دلبر شوخ

روایت وال ممل

در نبقت امیر المومنین حضرت ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ	
سر حلقه صدقیا ابو بکر بو د	تنویر رخ صف ابو بکر بو و

در آرز و نگار بودم تا صبح
صبح آمد و نامد آن سه وعده خلان

از صدق خودش یافت خطاب صدیق

اے صاحب مصطفیٰ ابو بکر

وله

چند بیت بیخ بنامه

دنیا مطلب موت می دانند

عجب مطلب محنت می خوانند

مولا طلب و برادر مولای بخش

کاین سخت است سالکش مردانند

وله

نہ جلد و نہ مکر و نہ غلے باید

نہ علم نہ اسب و نہ عملی باید

نستراح نشو کہ بر آفرش خلق

در حضرت حق حسن عملی باید

وله

این سیر فلک غم نہانے دارد

زان خوف بدل طفل و جوانی دارد

نستراح ز فتنہ زمان بے ظرم

این رستم خط امانے دارد

وله

امروز کہ روز عید نوروز رسید

در دہر بہر طرف گل عیش و مید

زلزلت یہست کہ تا بپای تو دید

دل گفت کہ روز و شب برابر گردید

وله

کوی تو تجلد جاودانی ماند

روے تو بہر آسمانی ماند

نقش قدمت جو روے خزان ماند

یاسیت صنما بدست مانے ماند

وله

گل در غم روی تو قبار ابد رید

سنبل زخم موے تو بر خود سجید

شد غم خون لاله ز رنگ رویت

چون سر و قد تو دید آہ بشتید

وله

دلبر خویش نقاب بر اندازد

آتش اندرون قمر اندازد

چون دقت سحر مقابل ہر شود

پشتش نماید و سپر اندازد

وله

نستراح ز فتنہ زمان بے ظرم

دل خون بست ز غمازه کوروی توستید	صد چاک نشانه کوبوی توستید
زین هر دهر کشنده تر افتاده	آن عاشق تازه کوبوی توستید
وله	
کستاج بکلبه ام که جانان آمد	در کالبد مرده من جان آمد
درستی وصل شد بر ارباب و روز	خوشید جهان تاب بنیران آمد
وله	
عاشق بفتان و گریه سبب دارد	معتوق بنار و عتوه رطلی دارد
کستاج بچیت ست از خود رفته	هر سن خیال خوشی خفته دارد
وله	
این ناله از ارکز فلک برگزرد	دین آب روان گریه کمرگزرد
مانده از کمر بر آن حیر جسم	تا بگو که جرم عشق خود درگزرد
وله	
دل در غم او که نفس می ناله	بر ناله زار من جرس می ناله
آن بلبل غمزه درین باغ منم	کز بایکیم مرغ نفس می ناله
وله	
از ناله شعله زن فلک می سوزد	وز آه شرفشان ملک می سوزد
هر دم بنغم شمع رنجه گریه غم	از گرمی گریه ام پیک می سوزد
وله	
که اشک و گهی خون بکلبه می بارود	از شب قره ام لعل و گهر می بارود
بر خیزد دعای وصل آن ماه بکین	کستاج ز آسمان اثر می بارود
بزبان درمی و ذوقا فیتین	
اگر نام من سوخته جان برگیرد	آتش بتن پیر و جوان درگیرد

با انهمه سوزین که گورم بکنار
انساخ حیا میزبان نر گیر و

رویت ذال معجمه

گر بوسه آن سیب زخی نیست لذت
و شام هم از آن لب خند نیست لذت
دل سپرنی شود و بهر خط خورد
ایکده غم تو ز شیر جانت لذت

وله

گر حالت گریه شد رقم بر کاغذ
چون دیده عشاق شود ترکاغذ
در سوز دل خویش نویسم تراغ
آتش نهند بنی غم در کاغذ

رویت راسه محمله

در منقبت امیر المومنین حضرت عمر فاروق رضی الله عنه

گر باست ستم ز تن ابرو نه عمر
خند از رخ عذری و داد از روی مکر
لشخنت که نشیت کفر از خویش
اسلام قوی زدست و باز روی مکر

وله

هر قطره خوی بروی و نور گوهر
آب آب پیش لودی تر گوهر
نگشت حنائی ست چو شاخ مرجان
هر ناخن نام همان دلب گوهر

در صفت مکرر

ای ساقی گلبدن بهارست بهار
ای رونق انجمن بهارست بهار
بر خیز و بیار آن مے قویه شکن
سجده بجال من بهارست بهار

وله

از میکه سافر شرابی بین آرد
یا قوت و شمی لعل ندابی بین آرد
دل سرد شد از خمار تا گرم شوم
ای ساقی هوش آفتابی بین آرد

چندین

چندین

عشق و محبت

عشق و محبت

روایت زاسه هوز

جز تو دگری دلم بخوید هرگز	جز در طلبت قدم ننوید هرگز
که گوشت من ز دست حرف باطل	منصور سوای حق نگوید هرگز

وله

بشاید شوخ تنگ یا لیت هوز	آن سستی و آن شرابخواری ست هوز
موی سیم سپید گشت ای شلیخ	در دل بوس سیاهکالیت هوز

روایت سین

ای خسته زخمهای شمشیر بوس	ای سینه تو بهت بی تیر بوس
زین دایم بجز مرگ نجات ندهند	ای پای تو پای بند زنجیر بوس

وله

شد دماغ دلم چو شمع فانوس فسوس	باس نشد آن نگار فانوس فسوس
افسوس بوسل یا رهم دست نداو	فستاح کنار بوس افسوس افسوس

وله

زینده بقاسم لباس افلاس	زین قنقلم جمع حواس افلاس
رمانی و شاعری که شد پیشه سن	زین هر دو قوی گشت اساس افلاس

روایت شین منقوطة

نقبتش کن کن دین کیش درویش	از دست ده او به پیش درویش
نسخه گو کلام گستاخانه	بشد از آه دل ریش درویش

وله

آرسته زلف آن بت کافر کیش	تا صید کند مرغ دل از شب که خویش
--------------------------	---------------------------------

انند چو دید پای بندش لرزید | خوش است سی لوده خویش اید پس

در صنعت تجا بیل العارف است

شد ز آتش حجر دل بر سر آتش | یا شل پسندست و لم در آتش
یا قطره که بر سر شعله نشست | یا اشک گنابی که یکد بر آتش

رویت صا و ممله

در سیکده کرد ساقی مینش رقص | گرفت بسو و ساغر و میکش رقص
آن رقص ہی زند بجام آتش | ایدل لکست شعله آتش رقص

رویت ضا و مجمه

از سیکده ساغر و سو بود غرض | وز آب غرا شربت و شو بود غرض
نی فی غلط است آنچه کفتم فتلخ | آن ساقی مست و تند خو بود غرض

رویت طایه ممله

هر وعدۀ تو عهد شکن بود غلط | هر قول تو زاندا ز سخن بود غلط
آن عهد وفائی که تو با من بستی | ای یار من و خدا می من بود غلط

رویت طایه مجمه

از ناله و فغان دل زار چه حظ | از گرمی این آه شرر بار چه حظ
تا به برین که حال زارم بیند | فتلخ با منتظر دله از چه حظ

رویت عین ممله در صنعت کمر بر عهد قافیه دار است

پروانه سمع یار پروانه سمع پروانه صفت دل جهان سوخت کرد	دلوانه این سهار دلوانه شمع افسانه آن نگار آینه شمع
رویت عین معجزه	
جانم کلب رسیدای یار دین پروانه زرخ افکن و جام لب	شیش نگاه من جهان یار دین در زرخ مکن شربت دیدار دین
و صفت کله	دله
با من بکند وفادار و غست دروغ پیغام کز آن عذر شکن آورد	بر لیا الوسان جفا دروغ غست دروغ ای قاصد با صفا دروغ غست دروغ
رویت فنا	
اینم عزیز ایگان گشت تلفت در وصل و فراق گلر خان و سناخ	جانم نغم و غصه از آن گشت تلفت سیم وزر و طاقت و توان گشت تلفت
رویت قاف	
چون حسن تیان گشت و برین عشق نسناخ چونم زو بدل فخر عشق	دیدم رخ وصل بارخ افور عشق انگاه عیان گشت بمن جوهر عشق
رویت کاف تنازی	
از روی تو شد چو گل گریبانم چاک ازیر تو جلوه چین چو هست	ز روی تو شد چو شانه و امانم چاک ماند گمان شد دل تابانم چاک
دله	
نسناخ خواشاک چشم نمانک چاک	وز آتش آه دل غمناک چاک

و صفت
لاحق

از دیده و دل نه و جهان جا ستم
از هر صد بار ستم چه بار

رویت کاف فارسی

قلب تو چو شیشه و دل دلبر سنگ
بهر دهن زبانه و سحر سنگ
از عشق بتان سنگدل دل بزدار
استیلا چو اهریمنی سر بر سنگ

رویت لام در نعت

ای حسن جمال را از رویت کمیل
محرور و شغف دل روشن است
مثل تو ندیده چشم خورشید جمیل
زیباست که کجاست ای کجاست

وله

شد شکن فراق جانگاه وصال
گویند بهر صفت خوشتر ز حیات
هر چند که دارد عمر کوتاه وصال
والله وصال نم باشد وصال

رویت میسم

در حضرت تو گنایا آمده ایم
دانیم که بحر رحمت در جوش است
از کرده خویش شرار آمده ایم
آفتاب خیران و پیر آمده ایم

وله

نی تخت ز من تاج شهبان می خواهم
هر تو بدل زمان زمان می خواهم
نی غاتم و فی حدو نشان می خواهم
در و غم تو جهان جهان می خواهم

بیکس
بین

در صنعت رجوع

در سبکده کشتی شرابی دیدم
آن گشتی و نمی نیست که دیدم ساقی
بر دوش بلبل ماهتابی دیدم
در خانه تو سس آفتابی دیدم

در صنعت لزوم

یعنی لفظ چون را بر هر مصرعه لازم داشته

چون ز کسب بایم بدوش تورسیم	چون ملافه خمیده تا بگوش تورسیم
چون سوسیه تلاش شکر داریم	چون خطیب شکر فروش تورسیم

وله

بی نور شده است گرچه روشن چشم	بیکار شده ز کار و بدن چشم
برخشای بمن بیا بکاشای من	بین صورت آینه بمن چشم

در صنعت کتبیس

چون من سزای یار در سر دارم	در حلقه سنگان او سر دارم
فستاح کیست دانه سودا بر سر	من شاه خنوخم بفرسار دارم

وله

در دل جوس بت فرنگی دارم	من خویش وصل شوق شنگی دارم
جایش بجا دهم چو آید بر سن	چون شل دمانش دل تنگی دارم

وله

خواهم که بوصل بے نقابش بنیم	درستی باوه بی حجابش بنیم
از دزدی بوسه کام دل بگیرم	فستاح چوست می نایش بنیم

وله

تا چند بجز ناله زار کشم	تا چند دلد آه شرر بار کشم
از خلک فقور دین کشین فستاح	بر صغیر دلی نقش رخ بار کشم

در مخبریه

فستاح زمین شومی دانستم	ابن طبع جوان رستم و ستانستم
------------------------	-----------------------------

این صفوحه قرطاس سپردا مانند	این غامه من تیغ صفایاستم
وله	
من هیچ نیز ز بیهوشی مادم	داغی ز دود نیست بردا مادم
بر صغوه و غیر نقش من بکارست	لشایخ مگر حرف غلط را مادم
وله	
در عالم اگر گنا بکارست منم	وز کرده خویش شمر است منم
عمرم سیر زلف بتان شد بر باد	در دهر اگر سیا بکارست منم
روایت نون	
در منقبت اصحاب کبار یعنی چهار یار رضی الله عنهم اجمعین	
چون بار گنا ندینی را باران	تورات وز پورو و خلیل و فرقان
نقاش خوانکار یک زان نفرست	تو منکر هر خلیفه را کافر دان
وله	
دامت صفت عذر اعدا زت مفتون	نادیده تعبقت دمن از نعل افزون
بر لعل شکر نشانت شیرین فرما د	بر گیسوی شیرینک تو لیلی مجنون
وله	
لشایخ دلم بکاست در سینه من	آئینه با صفاست در سینه من
احوال جهان صاف عیان کرد دلم	این جام جهان ناست در سینه من
وله	
ششایان نبود برای بوشه مردن	این حسرت یوسه را نباید بردن
چون بوشه آن دهن بخوایم گوید	روئے باید برای علو خوردن
وله	
سرا بگذشت و ما همانیم همان	اگر بگذشت و ما همانیم همان

در بیان از آنکه در منقبت

این روز و شب و سال و مہ و نام و گاہ
بر با بکذشت و ما ہما نیم ہسان

رویت و او

محبوب طلب ز عارض انور او
طلیحات خجل شود ز موسیٰ سر او
گر بہت روان بخش خضر آب حیات
آب است بدیش لب جان پر در او

ولہ

شبنم زدہ شد ہر گل شا داب از تو
آب آب شدہ گوہر نایاب از تو
از دماغ و خم خجل شدہ ماہ از من
نثر مندہ شد و مہر جہانتاب از تو

ولہ

ای مدنت شب بے صیت بگو
ہنگامہ صد طرب فی صیت بگو
دل بردہ و در پے جانے ورنہ
این خندہ زریب بے صیت بگو

رویت یامی ہوز

این لیل و نہار تا سفیدت و سیاہ
از زلف و قدرت بکیر تم شام و گاہ
زلف تو دراز چون شب تار زرق
قد تو چو روز و وصل خوشیت کوتاہ

ولہ

عشق بہت بدکیش بہتنگ آوردہ
این دماغ دل ریش بہتنگ آوردہ
نستاح چنان کش و کارم گردد
این زندگی خویش بہتنگ آوردہ

رویت یامو تحتانی

ای مرغ کل بجال زارم مدد سے
ای ختم رسل بجال زارم مدد سے
مگر اہم ہنسے ضحاک شدہ ام
اسے خضر صبل بجال زارم مدد سے

در مشقت امیر المومنین حضرت علی کرم اللہ وجہہ

و گلشن اسلام بہار است علی
او مورد دل آفری و باب علم است

تا بندہ خور نصرت نہار است علی
نستاج خدیو ذوالفقار است علی

ولہ

در یکدہ دہر کہ مستم سافے
دی ساغر می شکست او من امروز

از دست قہج بگیہ وستم سافے
خیم بر سر تخت بستم سافے

بزرگان درے

در صفت تجنیس مطر لاحتی کہ در ہر معراج حبار لفظ دانند از دراز
و صفت ترک اضافت نیز

داریم بنی خندہ کمی خوش خوشی
خوشید وشی ماہ رنجی ای شتاج

مازک کمری سیمبری دل جوئی
غنیہ دہنی سرو قدی گل روی

ولہ

در سینہ من کینہ ندیدست کے
خزیر تو حسنش کہ بدلے بیستم

آئینہ نما سینہ ندیدست کے
خوشید در آئینہ ندیدست کے

ولہ

گر حالت دغ و لغ و زرم بینے
چون شمع شوی بجال زارم گریان

مانند شب سیاہ روزم بینے
پروانہ صفت اگر چہ سوزم بینے

ولہ

گر درہ دوست گرد گردی مردے
گر گردن گاہ نگردی مردے

نہر تاباگر صاحب دردی مردے
بہر مرد گویدت کہ مردی مردے

ولہ

از تاب رخسار من تباہم سافے
وز آتش تشنگی کباہم سافے

قربان توجرعه شد اجم ساق

ذو القعدة

وزیر دوجہان غافل و بیگاہ نشو

نامی این رباعی یعنی حرف فاعرا

رنگ رخ تاج بجان بخور

والمبلغ المتناهي دوران

الگویند تا بفش واده زاده خروش

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

پادشاهش آنسو در پایش برگزیده ایشان در همه کنون پندار
 ناز اندیش را بچو بود آن رسیدن توانش کجا و مگر اویان مادر
 دریاب را بدر رسیدن آن دانش همه نارسا فرستگیاں همه
 لکالیوگی خوشیاں سر اسر بدر ماندگی پیر آمد گاهش کس ندانسته
 در آمد جایش کس را ماندیش و در گذر شسته نحتی آسمان زازاد گاه او
 دانند و باز از تنگی آسمان و غمرونی این فرزانی دوش بخود در ماند و برخی فرار
 تراز سپهران سپهر نشین اس فرامانند و سپیش با گاش کشا و گاه
 بجای زبان نارسالی خودشان بر کشانید و گرهی دل دانشو سندان
 خزانش گاه این آسمان خرام پندارند و کوشش فریگان را فرودگاه بیانه
 بر شمارند و بر میرانند که این فرزانی گوهر نشین پیکر از فرار تر سپهران
 سپهر می آید و در دلمای پیش پندار تا بان درون بار می کشاید
 بشناخته است و آن گویا پاسه بخرام کشته زبان را نشین بر گزیدن
 می خواهد و باز از گشتن خراجی درین خجسته نشین هم درنگ ناکرده ساری
 باو نوا از خانه بنامه ورمی آید و روزگار آن روزگار در آن سریده آتش
 گاه خواب از در میشد و هر گاه خروید و همان دیدش نرسند و دیده از
 خواب کشته و بکشید اها و لربانی ساز و جالفرانی آواز کند و پسین
 در پایشان نازین باره گفتار نیست و همانا را می بر استی کشا و اندر بر گزارد
 که این همین آفریده هستی فرزانی فرور نیست که بفرزند و دانا خدا از فرارستان
 زشتی نرسد رسیده و درونی گفتار خجسته پیکر است و ورونی باو نوا
 پیکر آن پیکر نیست بدو گانه پیکر بیداری و در آید پیکر پستان را دیده و پایش باز
 می کشد و زلفان شود و گان به این نوا یا نمی خجسته است و خاتمه گاش
 پیمان میان می پسین تبار سازی این هر و میان می راست گزار
 هنگامه آرامی شکر فی روزگار پیکر به شکر فی خرد ساری کرده و گه پره

این همه برود و خرابی نتوان بود که آنچه زبان را از و بهره است و هر چه گوش را
 از و بخشی بپیران خسته بر دانی و پیش نیست که از نایب و بیکر همه که ان و از
 نهایش و بویید ای همه بکی و و این آن جزیره آن کس ندانند از شکافان
 دیگر سخنی جز این ملک شیده باز نمود آن از بخیره دراز کرده اندنگه به تنگی
 پشنگام و بهیم دل که رفتگی شونندگان بکوتاه که دن آن دراز بر سر و نمایه از آن
 باز می کشایم بر سر ایند که این بجا یون سر و پیش همین آفریده از سر و نشان
 سخنین رده است که هر گاه دلهای خرد و پیر و بان از رنگ آن پالوده
 می گردد و از تیرگی بسویش پالوده می آید این بجا یون فرشته سر استر تاب
 در آن فروغ می آید که به بر نو آن روان همه درخش باز و درخش سر استر
 تاب زاری می گردد و در آن انبوهی فروغ و فراهی و درخش خسته بیکر آن
 بنا شمرده و رفته ها که یکی بد بگری از لادمانسته نمی شود و یکش و گاه بید است
 جان فروزمی که در تپش این خسته بیکر و بجا یون نمایه را سر ایندگان سخن
 نام گزارند و از کشتایان برین باد نوایر که از اند و افزون ازین درین باره
 گفتار است که نامه بر نشاید و نامه از کشت و نش همه در و شود و لاد برین
 بگسستن دراز زخمیه بر روی گفتار بر گویم که با پیشش و بد از نیز می بن بود
 این همین سر و پیش که فری بیکر شش که بنزد آن هزار بر و پیش دل بود و دن
 خسته و خسته یون را با بنین است شمار به پس نتواند گرفت که از
 نا آغاز روز یک سستی بر آید تا هنگامی که این خسته نگار بستم می گردد
 همین پیش آن سخن بر گزار نشمرده نامها نگار بستمند از اند از و در گزینده
 بکاشتند تا بنگاشتند این فروزان گوهر گاهی به نش خسته بیکر می سستی فروز
 نشد اگر سخوری به بیکر می نگار پیش بر می بندد و سخور و بیکر خسته تر از
 سخنین بویید ای جانی بر سر پیش می کشد چنانکه درین روز به پیش رفت
 و نه بید و هوش خردی را رکت آفریده که در پیشش از آن سخور یا بستمی ز آب

این همه برود و خرابی
 نتوان بود که آنچه
 زبان را از و بهره
 است و هر چه گوش
 را از و بخشی
 بپیران خسته
 بر دانی و پیش
 نیست که از نایب
 و بیکر همه
 که ان و از
 نهایش و بویید
 ای همه بکی و
 و این آن جزیره
 آن کس ندانند
 از شکافان
 دیگر سخنی
 جز این ملک
 شیده باز
 نمود آن از
 بخیره دراز
 کرده اندنگه
 به تنگی
 پشنگام و
 بهیم دل که
 رفتگی شونندگان
 بکوتاه که دن
 آن دراز بر سر
 و نمایه از آن
 باز می کشایم
 بر سر ایند که
 این بجا یون
 سر و پیش همین
 آفریده از سر
 و نشان
 سخنین رده
 است که هر گاه
 دلهای خرد و
 پیر و بان از
 رنگ آن پالوده
 می گردد و از
 تیرگی بسویش
 پالوده می آید
 این بجا یون
 فرشته سر استر
 تاب در آن
 فروغ می آید
 که به بر نو آن
 روان همه درخش
 باز و درخش
 سر استر
 تاب زاری می
 گردد و در آن
 انبوهی فروغ و
 فراهی و درخش
 خسته بیکر آن
 بنا شمرده و
 رفته ها که یکی
 بد بگری از
 لادمانسته نمی
 شود و یکش و
 گاه بید است
 جان فروزمی
 که در تپش این
 خسته بیکر و
 بجا یون نمایه
 را سر ایندگان
 سخن نام گزارند
 و از کشتایان
 برین باد نوایر
 که از اند و
 افزون ازین درین
 باره گفتار است
 که نامه بر
 نشاید و نامه
 از کشت و نش
 همه در و شود
 و لاد برین
 بگسستن دراز
 زخمیه بر روی
 گفتار بر گویم
 که با پیشش و
 بد از نیز می بن
 بود این همین
 سر و پیش که
 فری بیکر شش
 که بنزد آن
 هزار بر و پیش
 دل بود و دن
 خسته و خسته
 یون را با بنین
 است شمار به
 پس نتواند
 گرفت که از
 نا آغاز روز
 یک سستی بر
 آید تا هنگامی
 که این خسته
 نگار بستم می
 گردد همین پیش
 آن سخن بر
 گزار نشمرده
 نامها نگار
 بستمند از اند
 از و در گزینده
 بکاشتند تا
 بنگاشتند این
 فروزان گوهر
 گاهی به نش
 خسته بیکر می
 سستی فروز
 نشد اگر
 سخوری به
 بیکر می نگار
 پیش بر می
 بندد و سخور
 و بیکر خسته
 تر از سخنین
 بویید ای
 جانی بر سر
 پیش می کشد
 چنانکه درین
 روز به پیش
 رفت و نه
 بید و هوش
 خردی را رکت
 آفریده که در
 پیشش از آن
 سخور یا بستمی
 ز آب

فروزان درون بافه و فزنا بیتیمنان را یادگار سپیان را امر کار
کشفه زفان رسته سخن بر بند تابان درون بشو مندان بشو مندمو کو
ابو محمد عبد الغفور خان بها در تسخ زان و یوئی محشری و و یوئی
کلمه ضلع راج شاهی که نزدان به از رخس دل خواسته آرزو مالینج و دیدار
بفرمان داراد شگرت کاری سخن اکا نامه بزنگاشت جاد و درون گفتار
را نامه نوشت بر دل تابیده خودش ایما یون پیرایه پیکری باد نوا
بر کرده خرد و دیوان را روشنی بدل افزود و دانش سپیان را جان بفرمای
داد سخن را بایه بر فرزند گفتار را سرایه ارجمند فرمود چار سو یه بند بار
راه آوازده خودش بر بر نمود از کلب فرا زبان آفرینباشنود خروش
ستایشگر آمد جهانش آفرین خوان شد نخستین بار دوزخان شگرت
روشن سخن بگوید اگر دود و دوائی همه ستون سزا بدخواسته روشنی
سرکش را در معانی فرمود و اکنون پیارسه واکو یه بستوده چهار را
پیکر بند گردید آوازده گفتار سخن مرغوب دل تابیده خبر در
ره آوری ساز گردمانا خجسته کار نامه است که سخن آموزان را
آمرزگار است و دانش سپیان را بر میر استکار آفرین نامه خودش
که در خردی گفتار ستوده آفرین است بدین بهایون بر سر و در هر به
و فرمودی گردید آن سان که فرازین و بیانشان در بند تیش تا چار
شدند و دانشان فروزان درون بفرانکش مایه این و الاستن
خستو آمدند اگر بخنی از شیر جهان دیده و دل تباریکی و کور می داده
از تابش این فروزان مجور دیده باز کشادن نیارند زبانی کار ندارد
و افزونی فروغش اکاهش نمی آرد چه شیره اگر فروغ نور شید بیند
جهان تابانش بکاهش نشان منتهی نور شید همان خورشید است
نادیدن کو خورشانش از خورشیدی بیرون نمی شد همانا از نار بای

[illegible]

بغیش آن کوری نخواست که تاب دیدن فروغ ندارد و شائش نورشید
نگارین در گوهرش نبوده نیروان هست و بود جهان فروزید آورش
از روز این مهر و دانش و مهر و ابرویشی برگزیده کام جاویدان جاویدگیتی افروز از آفرین
قطعه تاریخ ترتیب این نسخه مرغوب دل چکیده خامه
بلاغت ختامه نشی سدا شد معروف بعلیجان بهوگلوئی
متخلص به بخورشاکر درشید مصنف

گشت روح خیام مدح سدا	مشهد مرتب رباعی نساخ
سخن الاجواب و بهوش ر با	سال فعلی نوشته ای منحور

قطعه تاریخ رنجینه قلم فصاحت رقم مولوی عصمت الله
باشنده پندوه ضلع بروان متخلص به نسخ شاگرد مصنف

رباعی ستار شسته مرتب
فی سال ترتیب ابن نظم زیبا

گز و فیضیاب است هر دو ست و سخن
نوشتم اشخ سخنیابے روشن

عظمہ تاریخ فرمودہ حکاک گہرنگ نشتی مصطفیٰ حیدر
بنارسى مختص بہ حیدر شاگرد رشید مصنف

<p>رہائی استاد چون جمع گشتہ</p>	<p>گزشتہ بر نور طور معانے</p>
<p>بلگو جبر اسال فضلی و بھیری</p>	<p>محمد سفینہ نور معانے</p>

قطعه تاریخ من مولوی سید رضی الدین
که اباوی الاصل ساکن بسبت و چهار پرگنه متخلص

۱۲. منہج تہذیبیہ

۷۷۴

۲۴

مرغوب

به نسیان شاگرد مصنف و مولوی عصمت

شد جمع رباعیات نسیان
هستی جو بیکر سال فصله

درست فرخ
نسیان بر گور وین

قطعه تاریخ از مولوی سید فتح علی عرف و حمید الدین
احمد الہ آبادی الاصل ساکن بستی و چهار پر گنه بشخص
به کیوان شاگرد مصنف و مولوی عصمت لکھنؤ

چون چچ شد رباعی ہما شاہ
گل گل شکفت غنچہ ولی وزیر بان

چون باغ تملہ خاطر سر گشت باغ
تاریخ او ملکیت چہ بنیاد چار باغ

خاتمة الطبع

یزدان را سیاسی و سخن شناسان را مقررہ کہ رباعیات سخن فہم
و سخن دان نسیان تخلص منشی عجب العفور خان صاحب
کہ نامہ تاریخش مرغوب دل و پیکر شولہ مضامینش محبوب دل
معنی شناسان است بہاہ - اکتوبر ۱۳۱۷ء مطبعہ
ماہ رمضان المبارک ۱۳۱۷ء ہجری در مطبعہ نامی منشی نول کشور صاحب

مقام مکشور بقالب طبع و آرد فقط